

MTBT KÖNYVTÁRI ADATLAPnyilvántartási szám: **465**

Szerző:	İlber Ortaylı
Cím:	Gázi Musztafa Kemál Atatürk
Fordította:	Pál Laura
Kiadás helye és éve:	Budapest, 2020.
Kiadó:	Napkút Kiadó
Oldalszám:	504
Nyelv:	magyar
Copyright:	Kronik Kıtap, 2018 İstanbul Turkey www.kronikkitap.com Hungarian translation © Pál Laura, 2020 Hungarian edition © Napkút Kiadó, 2020
ISBN:	978 963 263 985 7
HU ISSN:	
Elektronikus változat:	
Példányszám a könyvtárban:	1
A kötetet az isztambuli Magyar Kulturális Intézet adományozta a Magyar-Török Baráti Társaságnak 2021 -ben	

TARTALOM

Előszó a magyar kiadáshoz (<i>Magyar Levente</i>)	9
Beköszöntő Beköszöntő (<i>Adnan Polat</i>)	11

Előszó	15
------------------	----

1 A BIRODALMAT FELTÁMASZTÓ NEMZEDÉK

Az 1880-as évek nemzedéke	25
A Balkán	26
Musztafa Kemál születési ideje	29
A családfa	30
Atatürk és családja	31
Atatürk szülőháza	35
Egy nagy hatású város: Szaloniki	35
A család származása	40
Zübeyde Hanım és Ali Rıza Efendi	41

2 KEZDETTŐL FOGVA KATONA AKART LENNI

Katonai oktatás	47
Milyen diák volt?	48
Az oszmán vezérkari tisztt	49
A monasztiri évek	55
Az isztambuli diákévek	56
A nacionalista mozgalmak korszaka	56

Török nacionalizmus az Oszmán Birodalomban	61
Az Egység és Haladás Bizottsága	64
Musztafa Kemál kapcsolata az Egység és Haladás Bizottságával	70
Musztafa Kemál pasa katonai felfogása	72
II. Abdülhamid szultán	74
Bosznia-Hercegovina annektálása	79
Egy rendkívüli történelmi személyiség: Enver pasa	80
Ziya Gökalp eszméinek a hatása	86
Az első háborús tapasztalat: Tripolitánia	86
Önként ment Tripolitániába	90
A Balkán-háborúk előzményei	95
A Balkán-háborúk és a nacionalizmus	97
Musztafa Kemál Atatürk szófbai évei	100

3 AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ ÉVEI

Az első világháború előzményei	111
Az első világháború a második világháború gyújtószinórja lett	113
Az oszmán sereg nem volt könnyű ellenfele az antanthatalmaknak	120
Három földrészén folyt a háború	121
Egy elhibázott politika szülte tragédia: Sarıkamış	122
Ha vesztettünk volna Gallipolinál...	125
Gallipoli és Musztafa Kemál pasa	126
Megváltozott a történelem folyása	130
A gallipoli győzelem és az ellenséges csapatok sikeres evakuálása	137
Musztafa Kemál a keleti fronton	140
A Kút el-Amára-i győzelem	148
Mudrosz és Sèvres	151
Mehmed Vahideddin szultán	153

Egy nemzet és egy ország halálos ítélete:	
a sèvres-i békeszerződés	154
Az Oszmán Birodalom a fegyverszünet idején	155

4 A NEMZETI ELLENÁLLÁS VEZETŐJE

A nemzeti ellenállás előzményei	165
Az Anteb, Urfa és Maraş	
városokban kibontakozó ellenállás	166
Izmir (Szmirna) görög megszállása	169
A görögbarát (filhellén) Európa	173
A görög megszállás	174
Ellenállás Anatóliában	175
A függetlenségi háború első állomása: Samsun	176
Amiben a többi parancsnoktól különbözött	179
Körlevelek, kongresszusok, megbeszélések	181
Isztambul megszállása	185
Megnyílik az út az új nemzetgyűlés előtt	190
Az ifjútörökökkel való együttműködés vádja	192
A Nagy Nemzetgyűlés	192
1920. április 23. péntek	193
Függetlenségi háború az ellenzékkel szemben	196
Ankara volt a legjobban szervezett város	202
A nemzeti ellenállás központja	212
A visszavonulás művészete	216
Függetlenségi háború	216
Az első világháború utáni valódi feltámadás:	
a nemzeti ellenállás	217
Törökország 1918-ban már messzemenően	
más volt, mint 1914-ben	219
Felmerült, hogy Görögország kapja	
a Boszporusz feletti ellenőrzést	220
A reguláris hadsereg felállítása	221

Az 1921. évi alkotmány	221
Az első inönüi csata	223
A második inönüi csata	227
A londoni konferencia (1921. február 23.–március 12.)	229
Egy történelmi jelentőségű csata: Sakarya (1921. augusztus 23.–szeptember 13.)	230
Az ankarai béke: megegyezés Franciaországgal (1921. október 20.)	234
1071. augusztus 26-tól 1922. augusztus 26-ig	234
A döntő roham	240
Győzelmi ünnep	241
Izmir felszabadítása	247
Isztambul továbbra is megszállás alatt állt	252
Hódító Mehmed után újfent török hódítás Isztambulban...	253

5 A KÖZTÁRSASÁGHOZ VEZETŐ ÚT

Megjegyzések a szultanátus felszámolásáról	259
A kalifátus helyzete a 19. században	261
A háborúkban megrendült tekintély	263
A nemzetgyűlés megválasztja a kalifát	263
A hatalom és a kalifátus kapcsolata	264
A radikális reformok időszaka	266
A kalifátus és Mohamed próféta	266
A vallás és a politika központjában álló intézmény: a kalifátus	268
Egy szegény ország gazdasági kongresszusa Izmirben	276
Néhány szó a lausanne-i békeszerződésről	278
Lausanne: győzelem vagy vereség?	278
Sosem tudtuk visszaszerezni a Tizenkét-szigetet	281
Az állampolgársági kérdés és a népességcsere	284

A török–görög lakosságcsere	285
A bulgáriai menekültek	289
Az Oszmán Birodalomtól megörökölt adósságok	291
Az İsmet pasa és a Rıza Nur közötti viszály	292
Lausanne valódi jelentősége	293
Történelmi mendemondák İsmet İnönüről	295
A nemzetgyűlésben parázs vitákat kiváltó téma: Moszul	298
Az Oszmán Birodalom összeomlása elkerülhetetlen volt	299
Köztársaság...	301
Az Oszmán-ház és a köztársasági gondolat	302
1923. október 29: a köztársaság kikiáltása	304
Miért lett köztársaság az államforma?	310
Törökország nevének megválasztása	313
A törökség	314

6 A REFORMOK IDŐSZAKA

A reformokról általában	319
Az 1924. évi alkotmány	321
Musztafa Kemál pasa magánélete a függetlenségi háború után	323
A történelmi személyiségekről való életrajzírás margójára	326
Atatürk nélkül is bizonyos mértékig független maradhatott volna Törökország	328
A belülről jött ellenzék: Haladó Köztársasági Párt	331
Az ellenzék helyzete a kemalista időszakban	331
Kâzım Karabekir	335
Rauf Orbay	338
A nagy Beszéd (<i>Nutuk</i>)	340
Ígérték-e autonómiát a kurdoknak?	345
Atatürk történelemtanítása	347
Történelemfelfogás	351
Atatürk és a földrajz	351

Atatürk, régészet és muzeológia	353
Atatürk és a nyugatosodás	359
Atatürk reformjai	361
A jogi reform	363
Atatürk és a női jogok	365
Az egészségügyi helyzet	367
A Samsun óta Atatürk mellett álló orvos, Dr. Refik Saydam	369
Az írásreform	372
„Nem tudom elolvasni nagyapám sírfeliratát”	378
A köztársaság korai időszakában	
a török történetírás helyzete	383
Az öltözék és fejfedő reformja	388
A köztársaság közlekedésügyi fejlesztései	391
Gazdasági élet a függetlenségi háború után	394
Atatürk és a vallás	400
Rövid kitekintés a laicizmusra	403
Miért fontos a laicizmus elve?	404
Egy vitatott intézkedés: a török nyelvű ezán	407
Szabad Köztársasági Párt	408
Egy örök vitaforrás: a függetlenségi törvényszékek	410

7 A KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK

Az egyszemélyes vezetés	417
Az egypártrendszer	420
A legkevésbé vitatott reform: a családnév-törvény	423
A balkáni antant és a szaadábádi paktum	426
Az 1930-as évekbeli balkáni rezsimek és a kemalista Törökország	431
Neheztelt-e Atatürk Isztambulra?	436
Atatürk legendás asztaltársaságai Çankayában, és a különböző egészségügyi gondjai	442

Atatürk kapcsolata az értelmiséggel	443
Atatürk és a görög katonaság	445
A politikai légkör	
Atatürk 1938. november 10-i halála után	447
Atatürk utolsó napjai	448

8 A JELENTŐS ÁLLAMFÉRFI: ATATÜRK

Atatürk személyes tulajdonságai	453
Európa és Atatürk Törökországa	
a két világháború között	459
Atatürk megítélése a világban	473
Atatürk helye az emlékekben	
és az emlékezetben	475
Atatürk a 20. században	478
Irodalomjegyzék	483
Névmutató	493